

Stanovisko vedení Státního zdravotního ústavu ke Kontrolnímu závěru NKÚ z kontrolní akce 17/13 o kontrole hospodaření SZÚ a ke zjištěným skutečnostem

Vedení Státního zdravotního ústavu neprodleně přistoupilo k nápravným opatřením již v září 2017 po předání Protokolu NKÚ, přestože kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ byl schválen Kolegiem NKÚ až 22. ledna 2018. I když v některých popsanych zjištěních nesouhlasí vedení SZÚ se striktními závěry NKÚ, protože nebyly vzaty do úvahy některé rozhodné skutečnosti, které byly v průběhu kontroly předkládány kontrolnímu týmu, **vedení ústavu ihned a prioritně započalo s odstraňováním zjištěných systémových nedostatků.**

Provedena byla personální, organizační i technická opatření.

Provedená analýza jednoznačně poukázala na to, že systémová pochybení byla zapříčiněna zejména dlouhodobým podfinancováním ústavu a poddimenzováním jak odborných tak i ostatních činností a personální kapacity ústavu nejprve drastickým snižováním příspěvku na provoz SZÚ a poté snižováním limitu pracovníků a limitu mzdových prostředků od roku 2008. Podrobnější informace jsou uvedeny v Příloze k tomuto Stanovisku.

Přijatá nápravná opatření k zjištěním systémovým nedostatkům:

V návaznosti na kontrolní zjištění již byla provedena personální, organizační a technická opatření:

S účinností k **1. říjnu 2017 byl zrušen Úsek obchodního a investičního náměstka**, pod jehož působnost, kromě investic spadaly zejména veřejné zakázky a byl s ukončen jeho pracovní poměr, neboť jeho činnost nenaplnila očekávání v jemu svěřené oblasti.

Oddělení veřejných zakázek bylo začleněno do právního oddělení a **s účinností od 1. ledna 2018 bylo vytvořeno Oddělení právních služeb a veřejných zakázek**, které bylo personálně posíleno.

Vyjádření a přijatá opatření ke konkrétním skutečnostem zjištěných kontrolou NKÚ:

I. Vnitřního kontrolní systém a funkce interního auditu byly nově nastaveny s účinností od 1. ledna 2018 a to:

- byla provedena revize organizační směrnice č. 7/2016 Vnitřní kontrolní systém SZÚ,
- byla vydána organizační směrnice Oběh účetních dokladů v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., a jeho prováděcím předpisem vyhláškou č. 416/2004 Sb., v níž byly jednoznačně určeni pracovníci a byly stanoveny odpovědnosti příkazcům operace v rámci provádění předběžné kontroly při řízení veřejných výdajů, byly stanoveny povinnosti a odpovědnosti pracovníků na jednotlivých pracovištích k provádění předběžných kontrol nákupů a veškerých hospodářských operací ústavu.
- bylo personálně posíleno oddělení interního auditu,

- následně v lednu 2018 bylo zřízeno **Oddělení kontroly a interního auditu**. Vedoucí tohoto oddělení byl vybrán na základě VŘ, při němž byla požadována kvalifikace VŠ ekonomického směru a zkušenosti s prováděním veřejnoprávních kontrol a interních auditů. V současné době je oddělení zabezpečeno 1 VŠ a 1 SŠ. Podle personálních možností ústavu vedení ústavu v průběhu dubna 2018 vypíše VŘ ještě na 1 interního auditora, čímž by již měla být adekvátně zajištěna kontrola a interní audit. Současně byl na rok 2018 vypracován roční plán interních auditů, který plně vychází ze zjištění NKÚ a soustřeďuje se na prověření účinnosti provedených nápravných opatření za účelem odstranění negativních zjištění NKÚ.

II. Nedodržení mzdových limitů stanovené zřizovatelem v roce 2014

Toto administrativní pochybení SZÚ bylo zjištěno pouze v roce 2014, kdy k němu došlo z důvodu změny legislativních požadavků. Použití finančních prostředků na financování platů z mimorozpočtových zdrojů (národních a mezinárodních výzkumných projektů a grantů s vyčleněnými prostředky na platy) realizované před rokem 2014 nevyžadovalo schvalování limitu mzdových prostředků MF prostřednictvím zřizovatele. **Nápravné opatření bylo učiněno neprodleně již po upozornění zřizovatelem na chybný postup na konci roku 2014.**

Od roku 2015 SZÚ postupuje v souladu se zákonem a žádá v případě využití prostředků na platy z projektů, grantů a institucionální podpory na vědu a výzkum o schválení navýšení limitů mzdových prostředků prostřednictvím svého zřizovatele MF o schválení.

III. Pochybení při pořizování speciálního zdravotnického materiálu pro NRL pro virové hepatitidy a NRL HIV/AIDS

Národní referenční laboratoř pro HIV/AIDS a Národní referenční laboratoř pro virové hepatitidy mají za úkol zajišťovat na špičkové úrovni a s použitím nejmodernějších dostupných metod laboratorní diagnostiku HIV a virových hepatitid a konfirmační vyšetření pro laboratoře a klinická pracoviště z celé ČR. Povinnosti vyplývají ze zákona č. 258/2000 Sb. Stanovení virové nálože HIV se provádí výlučně v NRL HIV/AIDS pro 8 klinických HIV center, do kterých je soustředěna péče o HIV pozitivní pacienty v České republice. Pro stanovení hladin virových náloží byly **v roce 2006** po průzkumu možností vybrány metody PCR od specializované firmy, protože splňovaly požadavky na vysokou citlivost stanovení, specifitu, automatický provoz s implementovanými kontrolními mechanismy a systémem bránícím kontaminaci vyšetřovaných vzorků produktem PCR reakce. **V roce 2006, v době svého pořízení, pouze uvedený systém splňoval komplexně uvedená kritéria. Činnost NRL HIV/AIDS je nutno provádět kontinuálně bez výpadků ve srovnatelné kvalitě výsledků. Jiný dodavatel neposkytoval srovnatelná kvalitativní kritéria.**

Uzavřená smlouva s firmou za působnosti předchozího vedení SZÚ vycházela z požadavků na diagnostický systém, který by odpovídal mandatorní úrovni práce NRL v oblasti monitorování kvantitativní virové nukleové kyseliny (virových náloží) u závažných infekčních onemocnění HIV, HBV, HCV. Volba byla provedena s důrazem na vysokou citlivost stanovení, specifitu, reprodukovatelnost kvantitativních hodnot, automatický provoz s implementovanými kontrolními mechanismy a systémem bránícím kontaminaci vyšetřovaných vzorků produktem PCR reakce.

V této době SZÚ připravuje VZ na pořízení speciálního zdravotnického materiálu k provozování tak, aby jeho nakupování bylo plně v souladu se zákonem o veřejných zakázkách.

IV. Využití rezervního fondu a fondu reprodukce

Rozhodnutí zda došlo k porušení rozpočtové kázně při použití rezervního a fondu reprodukce bylo průkazné, **rozhodne kontrola Finančního úřadu pro hlavní město Prahu, která po dohodě FÚ s vedením ústavu započne již v pátek dne 23. února 2018.**

V. Úhrady za ubytování poskytovaných svým zaměstnancům

Byla provedena aktualizace úhrad za ubytování poskytovaných svým zaměstnancům ve dvou vlastních objektech v souladu ustanovením § 68 zákona č. 218/2000 Sb. s účinností od 1. ledna 2018

VI. Nápravná opatření k další zjištěným skutečnostem, která byla NKÚ identifikována jako nedostatky či porušení rozpočtové kázně bude nutno provést po konzultaci a v součinnosti se zřizovatelem

To se týká zejména problematiky zajišťování povinností stanovených SZÚ v rámci Mezinárodními zdravotnickými předpisy (2005) a za účelem naplňování ustanovení Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU č. 1082/2013/EU o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách, které se kromě přenosných nemocí týká i dalších zdrojů ohrožení zdraví, zejména jiných biologických nebo chemických činitelů či ekologických událostí zahrnujících nebezpečí vyvolaná změnou klimatu, která by mohla ohrozit z důvodu svého rozsahu nebo závažnosti zdraví občanů v EU. Krizová připravenost a nepřetržitá dostupnost pracovníka SZÚ i v době mimopracovní je vedoucímu zaměstnanci SZÚ stanovena i Realizační dohodou uzavřenou mezi Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem obrany z roku 2014.

Za účelem naplňování povinností plynoucích z ustanovení Mezinárodních zdravotnických předpisů (2005) a z Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU č. 1082/2013/EU o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách **bylo v roce 2013 navrženo hlavním hygienikem vytvoření Pohotovostního centra SZÚ (POC SZÚ)**. Součástí návrhu na zřízení POC SZÚ byla i kalkulace nezbytných nákladů na jeho provoz, včetně personálních

nákladů, které v době, kdy byly podklady předkládány, činily **3,5 milionů Kč/rok. Celkový rozpočet pro rok 2014 - 2016 na zajištění nepřetržitých služeb byl odhadnut na cca 10 milionů Kč/rok.**

V současné době nepřetržitou dostupnost bez jakýchkoliv finančních nároků a příplatků vykonává vedoucí zaměstnanec. V rámci dostupnosti má umožněno v souladu s vnitřním předpisem parkovat se služebním vozidlem v místě bydliště. Vše je řádně zaznamenáváno a ve srovnání s kalkulovanými náklady uvedenými výše, udržování nepřetržité dostupnosti vedoucím zaměstnancem zatíží rozpočet ústavu **celkovými náklady 5 tisíc Kč /rok.**

Tento postup je obdobou opatření, která v rámci zajištění krizové připravenosti a dostupnosti mají umožněno i ostatní vedoucí zaměstnanci hygienické služby, tj. krajských hygienických stanic a zdravotních ústavů.